

FOTO-REPORTAGE / RESULTATEN RASTER-PLANTPROEF

Stichting Lânskipsfûns Oranjewâld Ketlik

Mei 2026 – tweede rapportage

In het gebied waarin Stichting Lânskipsfûns Oranjewâld-Ketlik (SLOK) actief is, in het beheer van kleine landschapselementen, door middel van het uitgeven van (beheer)vergoedingen binnen aanleg/herstel- en beheerovereenkomsten, zijn sinds lange tijd damherten aanwezig en de populatie groeit met rasse schreden. De damherten veroorzaken grote schade aan de beplanting in de landschapselementen

Binnen het voorliggende document wordt ingegaan op de huidige stand van zaken van de raster-plantproef ofwel de resultaten daarvan tot nu toe. Hiervoor worden in hoofdzaak foto's gebruikt die gemaakt zijn op 29 april 2026.

Voor een uitgebreidere inleiding over de problematiek en opzet van de raster-plantproef wordt verwezen naar het eerdere document dat SLOK maakte over de resultaten van deze proef (januari 2025).

Op de volgende pagina wordt een kaart getoond met de locaties waar de raster-plantproef uitgevoerd is. Op de locaties 1 en 2 is een deel van een houtwal uitgerasterd. Zowel binnen als buiten het raster werden steeds 120 stuks bosplantsoen geplant. Op de derde locatie is een deel van een houtwal, die kort daarvoor afgezet was, uitgerasterd. Hier is geen plantwerk uitgevoerd.

Op deze kaart zijn op de locaties d.m.v. letters de verschillende delen van de houtwallen aangeduid. Op detailkaarten wordt hierop verder ingegaan.

Kaart met de locaties waar de proef uitgevoerd werd.

Locatie 1 Mildam

Op de kaart hieronder zijn de (delen van) houtwallen aangemerkt met letters:

- A – bosplantsoen geplant en raster geplaatst
- B en C – alleen bosplantsoen geplant, dus geen raster geplaatst

In deel A (met raster) werden 120 stuks geplant en in de delen B en C (zonder raster) werden gezamenlijk ook 120 stuks geplant.

De volgende soorten en percentages werden aangeplant:

- Zomereik 50%
- Eenstijlige meidoorn 10%
- Gewone vlier 10%
- Wilde lijsterbes 10%
- Europese vogelkers 10%
- Vuilboom 10%

Voor wat betreft de vuilboom lijkt het erop dat er zowel vuilboom als wegedoorn aangeplant is, wat waarschijnlijk te maken heeft met een eerder genoteerde foutieve wetenschappelijke naam: *Rhamnus cathartica*. Dit is de wetenschappelijke naam van wegedoorn, terwijl die van vuilboom *Frangula alnus* (voorheen *Rhamnus frangula*) is.

De drie delen werden steeds in de lengterichting in tweeën gedeeld en steeds in de zuidelijke helften werd het bosplantsoen (60 stuks) aangeplant mét bodemverbetering (potgrond, 'vivimus' bodemverbeteraar) en in de noordelijk delen zonder (ook 60 stuks).

Deel A

De volgende aantallen aangeplant bosplantsoen werden geteld op 29 april 2026, binnen het raster. Let op: het gaat hierbij om het aangeslagen, dus levende bosplantsoen:

- In de delen waarin bodemverbetering toegepast is (en 60 stuks werden geplant):
 - Zomereik 7 stuks
 - Eenstijlige meidoorn 4 stuks
 - Wilde lijsterbes 8 stuks
 - Europese vogelkers 1 stuks
 - **Totaal 20 stuks** (33% van het geplante aantal)
- In de delen waarin geen bodemverbetering toegepast is (en 60 stuks werden geplant):
 - Zomereik 16 stuks
 - Eenstijlige meidoorn 5 stuks
 - Wilde lijsterbes 4 stuks
 - Europese vogelkers 3 stuks
 - **Totaal 28 stuks** (47% van het geplante aantal)

Het bosplantsoen zag er goed uit. De zomereik had nog een beperkt formaat en ten tijde van het veldbezoek liepen de knoppen net uit. De andere soorten waren reeds flink gegroeid, fors en zaten goed in het blad.

Mogelijk zijn niet alle nog in leven zijnde exemplaren waargenomen als gevolg van de flinke (natuurlijke) verjonging van zowel Amerikaanse vogelkers als braam. Beide komen binnen het raster veel voor en zijn inmiddels fors uitgegroeid, met name de Amerikaanse vogelkers. Binnenkort wordt deze door de aannemer (binnen een ander project, bestrijding Amerikaanse vogelkers) aangepakt en dit is ook hard nodig om de aanplant te laten slagen op langere termijn.

Het ontbreken van (aangeplante) vuilboom kan te maken hebben met concurrentie en/of overgroeiing door Amerikaanse vogelkers en braam. Vuilboom heeft een beperkt formaat als het aangeplant wordt (als bosplantsoen maat 1+1). Ook het ontbreken van gewone vlier kan hiermee te maken hebben alsook de droge omstandigheden van de wallichamen.

Andere spontane opslag van houtige gewassen is m.u.v. wilde kamperfoelie niet waargenomen, maar het kan zijn dat de Amerikaanse vogelkers en braam dit belemmerd hebben. Opvallend is wel de wilde kamperfoelie die verspreid binnen het raster aanwezig is en ook het raster gebruikt om in op te groeien (zie foto later in dit document).

Locatie Mildam. Deel A. Foto 29 april 2026. Deel met raster.

Locatie Mildam. Deel A. Foto 29 april 2026. Links het raster.

Locatie Mildam. Deel A. Foto 29 april 2026. Rechts het raster.

Locatie Mildam. Deel A. Foto 29 april 2026. Overzicht van de begroeiing binnen het raster, met rechtsvoor een flinke hoeveelheid Amerikaanse vogelkers.

Locatie Mildam. Deel A. Foto 29 april 2026. Amerikaanse vogelkers en aanplant binnen het raster.

Locatie Mildam. Deel A. Foto 29 april 2026. Amerikaanse vogelkers en aanplant (wilde lijsterbes, Europese vogelkers in bloei) binnen het raster.

Locatie Mildam. Deel A. Foto 29 april 2026. Wilde kamperfoelie groeiend in het raster.

Delen B en C

In deel B werden met uitzondering van twee sterk beschadigde meidoorns geen aangeplant bosplantsoen meer aangetroffen, tijdens het veldbezoek op 29 april 2026. Wel was er een hoeveelheid (jonge) opslag van Amerikaanse vogelkers aanwezig en een zeer beperkte hoeveelheid verjonging van braam en wilde kamperfoelie. Het wallichaam in dit deel van de houtwal is door de damherten erg beschadigd, zoals op een van de foto's te zien is.

In deel C werden een beperkt aantal stuks aangeplant bosplantsoen waargenomen, maar alle exemplaren waren door vraat erg beschadigd. Daarnaast was er een redelijke hoeveelheid (vrij jonge) Amerikaanse vogelkers aanwezig, alsook enige braam en wilde kamperfoelie waargenomen.

Voor de delen B en C gezamenlijk gaat het om de volgende aantallen, **nog levende, maar sterk beschadigde** bosplantsoen:

- In de delen waarin bodemverbetering toegepast is (en 60 stuks werden geplant):
 - Zomereik 2 stuks
 - Eenstijlige meidoorn 5 stuks
 - **Totaal** **7 stuks** (12% van het geplante aantal)
- In de delen waarin geen bodemverbetering toegepast is (en 60 stuks werden geplant):
 - Zomereik 3 stuks
 - Eenstijlige meidoorn 5 stuks
 - Gewone vlier 1 stuks
 - **Totaal** **9 stuks** (15% van het geplante aantal)

Locatie Mildam. Deel B. Foto 29 april 2026. (Vrijwel) geen aangeplant bosplantsoen meer terug te vinden in dit deel van de houtwal. Net voor de zware eik is de grote beschadiging van het wallichaam te zien.

Locatie Mildam. Deel B. Foto 29 april 2026. Deze aangeplante meidoorn is nog in leven, maar er is vrijwel niets over door herhaaldelijke vraat.

Locatie Mildam. Deel C. Foto 29 april 2026. Zuidelijke deel, met in hoofdzaak Amerikaanse vogelkers.

Locatie Mildam. Deel C. Foto 29 april 2026. Noordelijke deel, met in hoofdzaak Amerikaanse vogelkers.

Locatie 2 Katlijk

Op de kaart hieronder zijn de (delen van) houtwallen aangemerkt met letters:

- D – bosplantsoen geplant en raster geplaatst
- E – alleen bosplantsoen geplant, dus geen raster geplaatst

Op deze locatie werden dezelfde soorten en aantallen geplant als op locatie 1.

De twee delen werden in de dwarsrichting in tweeën gedeeld en steeds in de oostelijke helften (twee rijen) werd het bosplantsoen (60 stuks) aangeplant mét bodemverbetering (potgrond, 'vivimus' bodemverbeteraar) en in de westelijke delen (twee rijen) zonder bodemverbetering (ook 60 stuks).

Deel D

De volgende aantallen aangeplant bosplantsoen werden geteld op 29 april 2026, binnen het raster. Let op: het gaat hierbij om het aangeslagen, dus levende bosplantsoen:

- In de delen waarin bodemverbetering toegepast is (en 60 stuks werden geplant):
 - Zomereik 19 stuks
 - Eenstijlige meidoorn 8 stuks
 - Wilde lijsterbes 9 stuks
 - Vuilboom/wegedoorn 2 stuks
 - **Totaal 38 stuks** (63% van het geplante aantal)
- In de delen waarin geen bodemverbetering toegepast is (en 60 stuks werden geplant):
 - Zomereik 19 stuks
 - Eenstijlige meidoorn 4 stuks
 - Wilde lijsterbes 7 stuks
 - Gewone vlier 1 stuks
 - **Totaal 31 stuks** (52% van het geplante aantal)

Het bosplantsoen zag er goed uit. De zomereik had nog maar een beperkt formaat en ten tijde van het veldbezoek liepen de knoppen net uit. Ook de vuilboom/wegedoorn en gewone vlier was nog klein van formaat. De andere soorten waren reeds flink gegroeid, fors en zaten goed in het blad.

Spontane opslag was er aanwezig van Amerikaanse vogelkers (beperkt van formaat, wordt door de beheerder jaarlijks bestreden), hultst, wilde lijsterbes en braam. Hultst en Amerikaanse vogelkers groeiden m.n. in de westelijke helft van de houtwal.

Locatie Katlijk. Deel D. Foto 29 april 2026.

Locatie Katlijk. Deel D. Foto 29 april 2026. Aangeplante wilde lijsterbes en zomereik (nog niet in blad) en een beperkte hoeveelheid Amerikaanse vogelkers binnen het raster.

Locatie Katlijk. Deel D. Foto 29 april 2026. Aangeplante wilde lijsterbes, eenstijlige meidoorn en zomereik (nog niet in blad), hulst en een beperkte hoeveelheid Amerikaanse vogelkers binnen het raster.

Deel E

In dit deel, zonder raster, werden van drie meidoorns, één lijsterbes en één vuilboom (ca. 8% van het aangeplante materiaal) de restanten aangetroffen. Het bosplantsoen was **nog in leven, maar zwaar beschadigd door vraat**. De verwachting is dat het niet lang meer duurt voordat ook deze laatste exemplaren verdwenen zullen zijn.

Van het andere geplante bosplantsoen was vrijwel niets terug te vinden, anders dan hier en daar een beschadigd en inmiddels dood exemplaar.

Daarnaast was er een zeer beperkte hoeveelheid verjonging van wilde lijsterbes en hulst aanwezig en iets meer (jonge opschot van) Amerikaanse vogelkers.

Locatie Katlijk. Deel E. Foto 29 april 2026. Vrijwel uitsluitend verjonging van Amerikaanse vogelkers in het deel waar destijds 60 stuks bosplantsoen werden geplant.

Locatie Katlijk. Deel E. Foto 29 april 2026. Zwaar beschadigde maar nog wel levende wilde lijsterbes.

Locatie Katlijk. Deel E. Foto 29 april 2026. Zwaar beschadigde maar nog wel levende eenstijlige meidoorn.

Locatie Katlijk. Deel E. Foto 29 april 2026. Zwaar beschadigde maar nog wel levende vuilboom.

Locatie Katlijk. Foto 29 april 2026. Begin van de houtwal waarin aangeplant is. In dit deel van de houtwal groeit een grote hoeveelheid braam en te midden hiervan is een redelijke hoeveelheid verjonging (waarschijnlijk op stobben en mogelijk uit zaad) van diverse soorten aanwezig. De braam vormt hier een mooie bescherming tegen schade door wild.

Locatie 3 Tussen Mildam en Katlijk

Op de kaart hieronder zijn de (delen van) houtwallen aangemerkt met letters:

- F – raster geplaatst
- G – niets gedaan

Delen F en G

Ten tijde van het veldbezoek op 29 april 2026 werden geen duidelijk verschillen waargenomen tussen het wel en niet uitgerasterde deel van deze (in het winterseizoen 2022/2023 afgezette) houtwal. Van een afstand bekeken lijkt de begroeiing binnen het raster net even dichter en hoger te zijn dan de delen buiten het raster.

In een eerder stadium werd wel enig verschil gezien, bv. in de hergroei van wilde lijsterbes, waarvan destijds buiten het raster de toppen weggevreten waren.

Inmiddels heeft vrijwel de gehele houtwal zich goed hersteld, na de eindkap. Plaatselijk is er Amerikaanse vogelkers en/of ratelpopulier aanwezig.

Locatie tussen Mildam en Katlijk. Delen F (met raster) en G (zonder raster). Foto 29 april 2026. Goede hergroei over de gehele lengte.

Locatie tussen Mildam en Katlijk. Deel F. Foto 29 april 2026. Goede hergroei binnen het raster.

Locatie tussen Mildam en Katlijk. Deel G. Foto 29 april 2026. Goede hergroei ook buiten het raster.

Locatie tussen Mildam en Katlijk. Foto 29 april 2026. Deel zonder raster ten noorden van deel F. Ook hier goede hergroei.

Samenvatting resultaten

Geplant bosplantsoen

Er is een duidelijk verschil te zien in het resultaat van de aanplant binnen en buiten de rasters.

Binnen de rasters is er gemiddeld nog ca. 37% van de aanplant aanwezig en deze aanplant bevindt zich in goede conditie.

Buiten de rasters is het resultaat minimaal. Hoewel op een van de locaties nog verschillende exemplaren van het aangeplante bosplantsoen aanwezig en in leven waren, is het materiaal door vraat zwaar beschadigd en de verwachting is dat ook dit materiaal op korte termijn verdwenen zal zijn.

Natuurlijke hergroei is zowel binnen als buiten de rasters in beperkte mate aanwezig en het bestaat voor een groot deel uit Amerikaanse vogelkers. Op een van de locaties is het onvoldoende bestreden en dat vormt een probleem voor de aanplant als het niet alsnog verwijderd zou worden.

Daarnaast is er hergroei van braam, met name binnen een van de rasters. Braam op zich is ecologisch waardevol, voor (broed)vogels en insecten en daarnaast beschermt het natuurlijke verjonging (en evt. ook aanplant) tegen schade door damherten, reeën en/of hazen.

Afgezette houtwal

In de afgezette houtwal is geen duidelijk verschil te zien in de begroeiing binnen en buiten het raster. In vrijwel deze gehele houtwal is de hergroei prima.